

Hr Rannar Vassiljev
Riigikogu rahanduskomisjon

Meie 10.06.2014 nr 15 (1)

Arvamus Tulumaksuseaduse, sotsiaalmaksuseaduse ja Eesti Kultuurikapitali seaduse muutmise seaduse eelnõule 683 SE

Kordame üle mõned olulisemad rahandusministeeriumis arvestamata jäänud ettepanekud TuMSi § 11 muutmisele ja palume võimalust osaleda neid arutaval komisjoni istungil.

4) sõnastada paragrahvi 11 lg 2 punkt 2 järgmiselt: ühing pakub kaupa, teenust või muud hüve peamiselt tasuta või ühiskondliku eesmärgi saavutamise nimel.

Seletuskirja järgi on muudatuse eesmärk muuta paindlikumaks *heategevusliku* tegutsemise mõiste, meie ettepanek on aga sellest sõnast kui praktikas kõige problemaatilisest üldse loobuda, kuna heategevusega ei ole sel tingimusel sisuliselt midagi pistmist. Nagunii on algusest peale see sõna meie õiguses sõnade *charity* ja *charitable* ebaõnnestunud otsetõlkest, mis angloameerika õiguses tähistabki meie kontekstis avalikes huvides tegutsemist, ent mitte tavamõistes heategevusorganisatsioone.

Teiseks tekitab hoopis uusi probleeme eelnõus pakutud tingimus, et kaupa, teenust või muud hüve tuleb pakkuda *üldkättesaadaval* viisil. Seletuskirjast ilmneb, et uue määratlemata õigusmõistega mõeldakse kättesaadavust keskmisest madalama sissetulekuga inimesele, mis tähendab, et nimekirja sobiks vaid väga odavaid kaupu-teenuseid pakkuvad ühingud. Ei ole võimalik leida mõistlikku põhjendust, kuidas saaks vaid odavaimate asjade müüjad olla ühiskonnale kõige vajalikumad ja maksuerandi abil enim toetamist vajavad.

Kolmandaks ei nõustu me samas sättes sõna "kasum" asendamisega sõnaga "tulu", mida ei või nimekirja liige oma majandustegevusega taotleda. Kehvad sõnad on mõlemad, ent uus on laiema tähendusega ehk piirab nimekirja kantavate ühingute ringi veelgi.

Kui seadusandja soov on välistada nimekirjast MTÜ sildi all erahuvides äri ajavad ühingud, tuleb sellega maksuhalduril tegeleda pigem järelevalve korras, mitte andes talle väga laia kaalutlusruumi ebamääraste mõistete sisustamisel. Meie pakutav sõnastus väldiks uute mitmetähenduslike mõistete sissetoomist ning aitaks samas tõrjuda kaalutlusotsusena nimekirjast ühingud, kelle majandustegevuses puudub ühiskondlik mõõde, seadmata samas toodetele-teenustele hinnalagesid.

Kokkuvõttes välistaks eelnõu sõnastused tulu ja üldkättesaadavuse osas nimekirjast paljud sotsiaalsed ettevõtted ning vabaihendustest avalike teenuste osutajad (nt spordi- jm huviharidus, aga ka kultuurialane tegevus, mida mediaanpalgast vähem teenivad inimesed vaevalt endale lubada saavad). Kui vabaihendustel ei võimaldata maksusoodustuse abil enam ka erasektorist lisaraha leida, langeb teenuste kvaliteet ja kättesaadavus veelgi, kuigi eesmärk peaks olema vastupidine.

31) paragrahvi 19 lg 7

Eelnõust ja seletuskirjast ei selgu, kuidas tuleb eristada stipendiumi ja preemiat, kus esimene on justkui tuleviku suunatud toetus, teine tunnustus senitehtu eest. Praktikas esineb palju segavorme, kus stipendiaadi valiku puhul hinnatakse samal ajal nii senitehtut (õppeedukus, teatud panus valdkonna

arengusse, maine), kui ka antakse toetus enese edasiseks arendamiseks samas vallas. Eelnõu segane sõnastus suurendab vastupidiselt seletuskirjas lubatule õiguselgusetust ning seletuskirjas pole ka põhjendatud, milliseid tunnustusi või preemiaid edaspidi ei võiks stipendiumina maksta.

Pigem hakatakse üheselt maksustama ka teadus- ja õppetöö konkursse ning avalikes huvides antavaid preemiaid (nt Aadu Luukase missioonipreemia, Avatud Eesti Fondi koosmeelepreemia jmt), kui maksuhaldurile tundub, et need on pigem elutöö eest kui tulevikku suunatud. Sätted võiksid piirduda selle reguleerimisega, et töötasusid stipendiumina maksta ei saaks, ent jätta vähemalt haridus- ja kultuurivaldkondadele jm ühiskonna heaks tehtava ühekordsele toetamisele natuke vabamad käed.

Nõustuda saab põhimõtteliselt, et teose loomine või selle õiguste ostmine ei peaks olema tasustatud stipendiumiga, ent siin ei arvestata piisavalt loometegevuse eripäradega, kus enesearendamise käigus kipub teinekord teos valmima või toimub selle esitamine. Samuti kasutatakse praktikas stipendiume ka otsesemalt teose valmimise toetamiseks, millele on kaasa aidanud Kultuurkapital, kes annab maksuvabu stipendiume eraisikutele kõige eest, mis vabaihendustele on või saab olema keelatud. Samas pole probleemi kultuuriühingutele seni ka teadvustatud – avalik debatt on käinud vaid spordiklubide üle.

53) paragrahvi 49 täiendus lõikega 4¹

Paneme ette sõnastada § 49 lg 4 nõnda, et kui ka esimeses lauses nimetatud kulud jäävad maksuvabaks üksnes nimekirja kantuile, siis lisatavas lõikes 4¹ nimetatud isikutega seotud kulud ei maksustataks ühegi mittetulundusühingu ja sihtasutuse puhul põhikirjalise eesmärgi täitmisel.

Eelnõuga muutub vabatahtlike kulude katmine selge(ma)lt maksuvabaks, ent õige pole siduda seda nimekirja kuulumisega. Vabatahtlike kaasamine on kõikidele vabaihendustele vajalik ning asja olemus ei muutu, kui seda teevad nimekirja kandmata organisatsioonid. Võrdluseks võib tuua küll nn vastuvõtukulude erandi nimekirja kuulujatele, ent ka see pole sisuliselt põhjendatud – põhikirjalise eesmärgi täitmiseks vajalikud kulud, nn ettevõtlusega seotud kulud, ei peaks olema kellelegi maksustatavad. Leidub ühinguid (nt suurürituste korraldajad), kel pole põhjust või võimalik taotleda nimekirja kandmist, ent kes kaasavad siiski avalikes huvides vabatahtlikke kultuuris või spordis.

Eelnõu välised märkused

Kordame taas ettepanekut vaadata üle maksuvabade annetuste piirmäärad (tunnistada esmajoones kehtetuks TuMS § 27 lg 3, mis seab mahaarvamiste laeks 5%), kuna maksusoodustuse esmane eesmärk peaks olema annetuste ergutamine, ent 2012. aastast on küsitav, kas eraisikud saavadki annetustelt maksuvabastust. Samuti on meile kurdetud, et äriühingute maksuvabad limiidid on teatud olukordades takistuseks eraraha kaasamisel näiteks kultuuri ja spordi edendamisse, kus enim annetusi või sponsorlust vajatakse. Tänavu Riigikogus heaks kiidetud kultuuripoliitika põhialustes aastani 2020 seisavad samuti põhimõtted, et riik loob soodsad võimalused eraraha kaasamiseks ning et seadusandlus ei kitsenda põhjendamatult erasektori võimalusi kultuuri toetamisel. Selle üle, kas praegused piirmäärad on põhjendatud või mitte, pole arutelu tegelikult aastaid peetud ega ühtki arvutust esitatud.

On ju kogu maksusoodustuse laiem mõte mitte niivõrd maksuvabade kulutuste tegemine, vaid et kaasata ühiskonna arengusse rohkem eraraha ja kulutades sel juhul vähem maksumaksja raha, mis soodustuse kaudu osaliselt teistpidi kogumata jääb. Eelnõu on samm õiges suunas, ent põlistab edasi iganenud arusaama vabaihendustest kui ise elujõuetutest heategijatest, kelle positsioon ühiskonnas saabki olla vaid nõrkade organisatsioonidena väga odavate ja tõenäoliselt vähemõjusate lahenduste pakkumine.

Tõhus ja tugev vabasektor on tugeva kodanikuühiskonna ja seeläbi nüüdisaegse demokraatliku ühiskonnakorralduse eeldusi, on öeldud põhiseaduse kommentaarides.¹ Muuhulgas on kõnesolev maksusoodustus nii meil kui mujal just niisuguse ühiskonna edendamiseks ning põhiõiguste ja -vabaduste suuremaks võimaldamiseks, ent plaanitavad muudatused töötavad pigem vastu tugevamatele vabaihendustele, paremate teenuste pakkumisele, mitmekesisusele, sotsiaalsele innovatsioonile ning ärisektori vastutustunde suurendamisele ja ühiskonnaasjadesse kaasamisele.

Eeltoodu sisaldab mõtteid, mille on EMSLile esitanud või aruteludes osalenud järgmised organisatsioonid: Miikaeli Ühendus, Püha Johannese Kool, Eesti Ajakirjanike Liit, Kirikute Nõukogu, Eesti Maksumaksjate Liit, SEB Heategevusfond, Kodanikukoolitus, SA Eesti-Hollandi Heategevusfond, Toidupank, Nõmme Erahariduse SA, MTÜ Tallinna Jahtklubi ja Purjetamiskool, Keskkonnaõiguse Keskus, MTÜ Ökomeedia, JCI Estonia, Eesti Olümpiakomitee, VAT Teater, Eesti Rahvatantsu ja Rahvamuusika Selts, Vabaharidusliit, Eesti Noorteühenduste Liit, Sotsiaalsete Ettevõtete Võrgustik, samuti MTA asjatundjate komisjoni kuus liiget.

/allkirjastatud digitaalselt/

Maris Jõgeva
EMSLi juhataja

Alari Rammo, alari@ngo.ee

¹ <http://www.pohiseadus.ee/ptk-2/pg-48/>